

5. KEMIJSKE REAKCIJE I KEMIJSKI ELEMENTI

KEMIJSKE REAKCIJE

KEMIJSKE REAKCIJE

U ovoj nastavnoj jedinici naučit ćemo:

- definirati pojmove kemijska reakcija, reaktanti i produkti
- razlikovati kemijske reakcije analize i sinteze (gorenje, fotoliza, piroliza, elektroliza i dr.)
- navesti primjere spontanih i nespontanih reakcija

...

Krenimo! 😊

Udžbenik (školska naklada)-str.,114-115

PONOVIMO!

-Koja su fizikalna svojstva tvari?

-Što su kemijska svojstva tvari?

-Objasni razliku između fizikalne i kemijske promjene.

- Kemijske promjene ili kemijske reakcije su promjene tijekom kojih nastanu tvari drugačijeg kemijskog sastava.

- Kemijske reakcije dovode do stvaranje novih tvari.

- Kemijske reakcije mogu biti izazvane:
  - a. djelovanjem jedne tvari na drugu pod različitim uvjetima
  - b. izlaganjem tvari toplini, svjetlosti, električnoj energiji i dr.

➤ Proučite sljedeće slike. Svaka od njih prikazuje neku kemijsku promjenu!

Paljenjem prskalice nastaju kemijske reakcije

Gorenjem zapaljenog papira nastaje pepeo

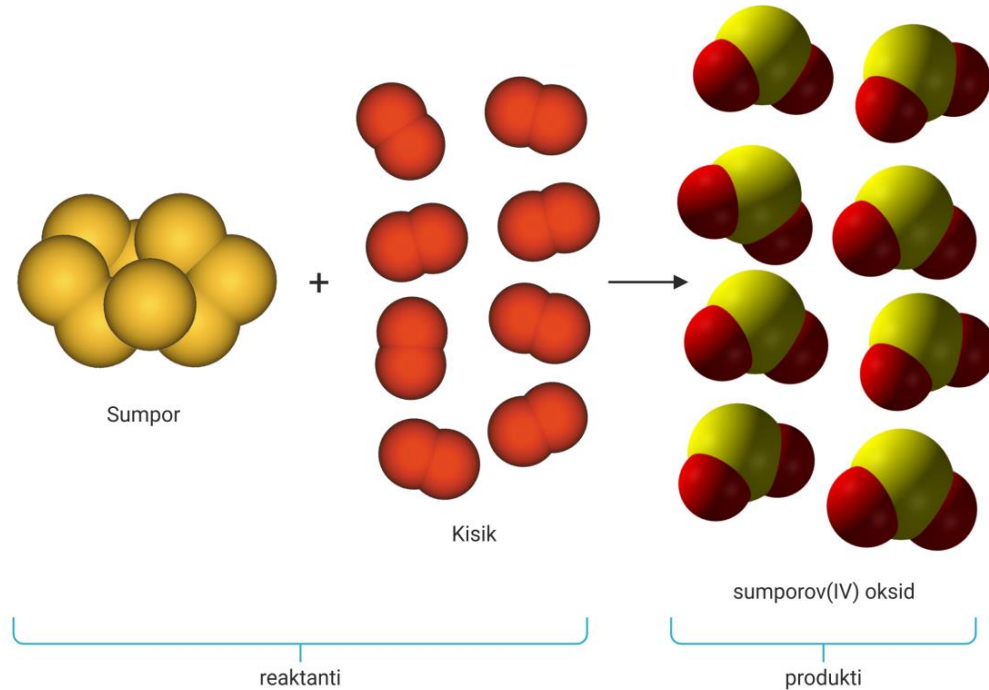
Željezo od kojeg je napravljen brod s vremenom hrđa i propada

Pečenjem mesa nastaju nove tvari

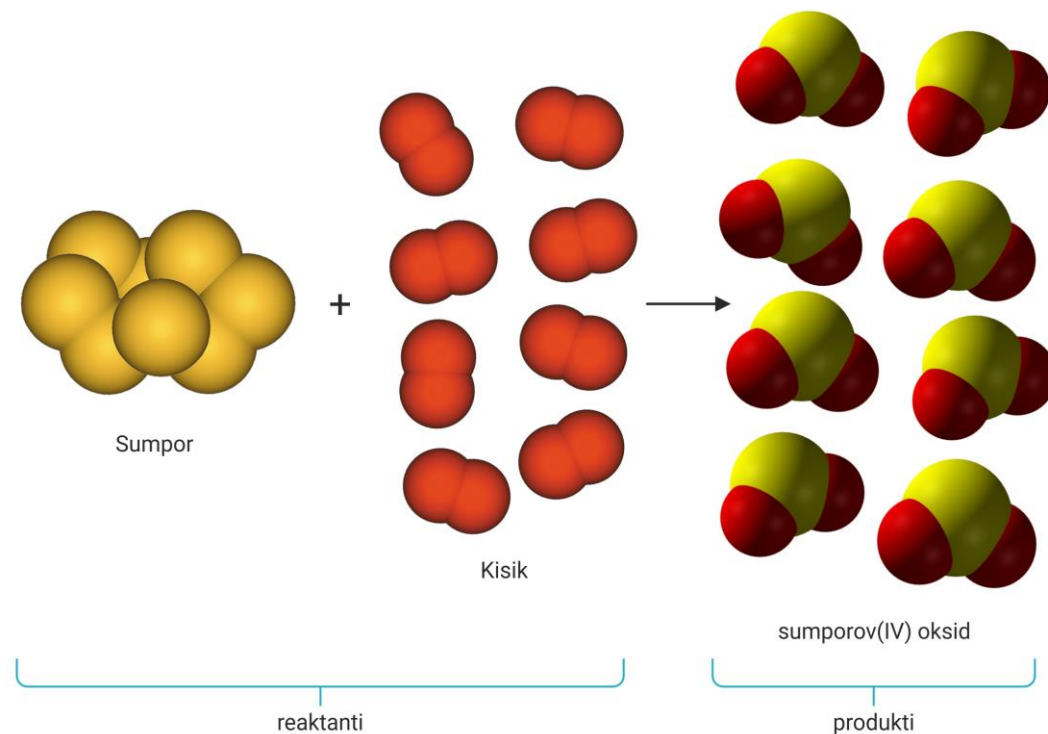
Primjer kemijske promjene – gorenje sumpora.

- Tijekom gorenja sumpor se kemijski spaja s kisikom iz zraka i tom kemijskom reakcijom nastaje sumporov(IV) oksid.

- Tvari koje međusobno reagiraju u kemijskoj reakciji (početne tvari) zovu se **reaktanti**. Tvari koje tijekom kemijske reakcije nastaju zovu se **produkti**.
- Reaktante pišemo lijevo od strelice, a produkte desno od strelice.
- Strelica pokazuje smjer u kojemu se događa reakcija.

- U ovoj reakciji od molekule sumpora, S_8 , i molekula kisika, O_2 , nastaju molekule sumporova(IV) oksida, SO_2 .
- Atomi u molekulama početnih tvari koje su međusobno reagirale pregrupirali su se u nove molekule drukčijeg sastava.
- Novonastala tvar, sumporov(IV) oksid, ima drugačija fizikalna i kemijska svojstva od sumpora i kisika.

▪ Kemijske reakcije ili promjene mogu biti:

A. Kemijska sinteza (kemijsko spajanje)- kemijska reakcija pri kojoj od tvari jednostavnije građe nastaju tvari složenije građe .

primjer: nastajanje spojeva izravnim spajanjem iz elementarnih tvari primjer je kemijske sinteze.

B. Kemijska analiza (kemijsko rastavljanje)-reakcija pri kojoj od jedne tvari nastaju dvije ili više novih tvari.

Vrste kemijskih analiza su:

- a) Elektroliza (rastavljanje tvari djelovanjem električne struje)
- b) Piroliza (rastavljanje tvari zagrijavanjem)
- c) Fotoliza (rastavljanje tvari djelovanjem svjetlosti)

KEMIJSKE REAKCIJE

```
graph TD; A[KEMIJSKE REAKCIJE] -.-> B[KEMIJSKA SINTEZA]; A -.-> C[KEMIJSKA ANALIZA];
```

KEMIJSKA SINTEZA

kemijsko spajanje

KEMIJSKA ANALIZA

kemijsko rastavljanje

Napomena!

U bilježnicu možete prepisat od 4-9 slajda!

Domaća zadaća!

Zd1. Odaberite sve točne odgovore.

Kemijske su promjene:

- a. elektroliza vode
- b. Fotosinteza
- c. gorenje plina
- d. isparavanje vode
- e. sublimacija joda
- f. taljenje željeza

Zd2. Odaberite koji od pojednostavljenih zapisa predstavlja kemijsku analizu.

- a. $AB \rightarrow A+B$
- b. $A+B \rightarrow AB$

Zd4. Što su reaktani, a što produkti u kemijskoj reakciji?

Zd5. Koju vrstu reakcije predočuju sljedeći prikazi? Stavi plus ili kvačicu za sintezu ili analizu!

Kemijska reakcija ili promjena	Sinteza	Analiza
sumpor + kisik $\longrightarrow$ sumporov dioksid		
vodikov peroksid $\longrightarrow$ voda + kisik		
ugljik + kisik $\longrightarrow$ ugljikov dioksid		
cinkov klorid $\longrightarrow$ cink + klor		